

Authors: Synthesis Center for Research and Education

Version: Final

Status: Completed

women**home**working

Έρευνα Σύνοψη

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΕΑΕΑ δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Περιεχόμενα

Το πρόγραμμα WHOW	3
Ιστορικό	4
Σκοπός και προσέγγιση της έρευνας	5
ΓΑΛΛΙΑ	6
ΙΤΑΛΙΑ	9
ΙΣΠΑΝΙΑ	12
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	15
ΚΥΠΡΟΣ	18
Κοινά σημεία και συμπεράσματα	22

Το πρόγραμμα WHOW

Το πρόγραμμα WHOW επικεντρώνεται σε νέους ανθρώπους, συγκεκριμένα σε νεαρές γυναίκες που έγιναν μητέρες σε νεαρή ηλικία και είχαν μια παύση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση ή την επαγγελματική τους πορεία. Αυτή η διακοπή είχε κατά καιρούς ως αποτέλεσμα ένα κενό γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτεί ολοκλήρωση ή επικαιροποίηση πριν από την επιστροφή στην αγορά εργασίας.

Το πρόγραμμα WHOW ανταποκρίνεται στην ακόλουθη ανάγκη: να διαδραματίσει έναν υποστηρικτικό ρόλο στη μεταβατική περίοδο αυτών των νεαρών μητέρων, ώστε να εξασφαλίσει την επιστροφή τους στην κατάρτιση για μια θέση εργασίας από το σπίτι. Η ανάγκη για εργασία από το σπίτι είναι μια πραγματικότητα για πολλές νέες μητέρες που θέλουν να επιστρέψουν στην εργασία τους, αλλά πρέπει ή θέλουν να μείνουν με το μικρό παιδί τους ή δεν έχουν πρόσβαση σε παιδική φροντίδα και, ως εκ τούτου, θα προτιμούσαν μια εργασία από το σπίτι, μέχρι τη σχολική φροντίδα του παιδιού ή μέχρι το παιδί να είναι αρκετά μεγάλο για να πάει σε παιδικό σταθμό.

Ένας συντονιστής και τέσσερις οργανισμοί-εταίροι από πέντε χώρες-εταίρους, GIP FIPAN (FR), Exeo Lab Srl (IT), DRAMBLYS (SP), και Right Challenge (PT) και, SYNTHESIS Center for Research and Education (CY), θα εφαρμόσουν ένα μεθοδολογικό πλαίσιο με στόχο να αξιολογήσουν την κατάσταση των νεαρών μητέρων, τη σύνδεσή τους με την κατάρτιση, τον τρόπο αποφυγής της εγκατάλειψης και τις δραστηριότητες που είναι διαθέσιμες για να εργαστούν εξ αποστάσεως.

Ιστορικό

Για πολλές γυναίκες σε όλο τον κόσμο, η μητρότητα αποτελεί σημαντική πτυχή της ζωής, και η μητρότητα θεωρείται ζωτικής σημασίας για την ταυτότητα των γυναικών σε κοινότητες όπου η μητρότητα είναι ιδιαίτερα επιθυμητή. Η μητρότητα στην εφηβεία, η οποία συμβαίνει σε ένα κρίσιμο αναπτυξιακό στάδιο στη ζωή των εφήβων, έχει συνδεθεί με δυσμενή κοινωνικά και υγειονομικά αποτελέσματα.

Λόγω της μητρότητας, οι νεαρές μητέρες βιώνουν αυξημένες ευθύνες, κοινωνική αναγνώριση και αίσθηση σκοπού. Παρά τα οφέλη της μητρότητας, οι νεαρές μητέρες αντιμετωπίζουν προκλήσεις που επηρεάζουν τη ζωή τους. Η διαχείριση των ανταγωνιστικών απαιτήσεων του σχολείου, της εργασίας και της φροντίδας ενός μωρού αναφέρθηκαν συχνά ως προκλήσεις.

Σε παγκόσμιο επίπεδο το 2021, εκτιμάται ότι το 14% των εφήβων κοριτσιών και των νεαρών γυναικών θα γεννήσουν πριν από την ηλικία των 18 ετών. Η πρόωρη τεκνοποίηση ή η εγκυμοσύνη και ο τοκετός κατά τη διάρκεια της εφηβείας μπορεί να εκτροχιάσει την κατά τα άλλα υγιή ανάπτυξη των κοριτσιών στην ενήλικη ζωή και να επηρεάσει αρνητικά την εκπαίδευση, τα μέσα διαβίωσης και την υγεία τους. Οι έγκυες κοπέλες πιέζονται ή αναγκάζονται να εγκαταλείψουν το σχολείο, επηρεάζοντας τις εκπαιδευτικές και εργασιακές τους προοπτικές και ευκαιρίες.

Το 2009, η ΕΕ ανέφερε πάνω από 206 000 γεννήσεις από έφηβες, που αντιστοιχούν σε ένα μέσο ποσοστό γεννήσεων από έφηβες 15,0, το οποίο κυμαίνεται από 5,3/1000 στην Ολλανδία έως 46,7/1000 στη Βουλγαρία. Η Ανατολική Ευρώπη είχε κατά μέσο όρο το υψηλότερο ποσοστό γεννήσεων εφήβων, λόγω των υψηλών ποσοστών στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, ενός μέτριου ποσοστού στη Σλοβακία και χαμηλών ποσοστών στα υπόλοιπα κράτη. Τα ποσοστά εφηβικών γεννήσεων στη Βόρεια Ευρώπη ήταν μέτρια στο Ηνωμένο Βασίλειο, τη Λετονία και την Εσθονία, χαμηλά στην Ιρλανδία και τη Λιθουανία και πολύ χαμηλά στη Δανία, τη Φινλανδία και τη Σουηδία. Σύμφωνα με την έρευνα, τα ποσοστά εφηβικών γεννήσεων στη Νότια Ευρώπη ήταν κυρίως χαμηλά, ενώ ήταν ελλιπή στη Δυτική Ευρώπη. Στην Ανατολική Ευρώπη, το ποσοστό των εφήβων μητέρων ήταν δύο έως τρεις φορές υψηλότερο από ό,τι σε άλλες περιοχές.

Οι έρευνες δείχνουν ότι οι νεαρές μητέρες που λαμβάνουν επαρκή υποστήριξη με τη φροντίδα των παιδιών έχουν περισσότερες πιθανότητες να ολοκληρώσουν την εκπαίδευσή τους. Θα πρέπει να υπάρχουν επιλογές παιδικής φροντίδας και άλλες μορφές βοήθειας για τη στήριξη των νέων μητέρων. Η υποστήριξη αυτή θα μπορούσε να περιλαμβάνει επιδοτούμενη φροντίδα παιδιών, ευέλικτο ωράριο ή διαδικτυακά μαθήματα που θα βοηθούσαν τις νέες μητέρες να εξισορροπήσουν τη γονική μέριμνα και την εκπαιδευτική ανέλιξη.

Σκοπός και προσέγγιση της έρευνας

Η έρευνα γραφείου έχει διερευνητικό σκοπό για το έργο WHOW. Στόχος δεν είναι η παροχή συγκριτικής ανάλυσης δεδομένων με την αυστηρή έννοια, καθώς αυτό δεν είναι ούτε αναγκαίο ούτε μέσα στα πλαίσια των πόρων, αλλά η κατανόηση της κατάστασης και του ιστορικού κάθε χώρας εταίρου και του δικτύου εταίρων του WHOW.

Η έρευνα επικεντρώθηκε στις νεαρές μητέρες ηλικίας 14-25 ετών, διερευνώντας τις ευθύνες φροντίδας των παιδιών, την εκπαίδευση, τις ευκαιρίες απασχόλησης, την ψυχική υγεία, τα δίκτυα κοινωνικής υποστήριξης και τις αλλαγές πολιτικής που μπορεί να επηρεάσουν τις νεαρές μητέρες. Μέσω αυτής της ανασκόπησης, είχαμε ως στόχο να αποκτήσουμε εικόνα των εμπειριών των νέων μητέρων και να καθορίσουμε τον καλύτερο δυνατό τρόπο για την υποστήριξή τους στο ταξίδι τους ως γονείς. Εκτός από την έρευνα, δημιουργήθηκε ένα ερωτηματολόγιο για να συμπληρώσουν οι νεαρές μητέρες, ώστε να μπορέσουμε να λάβουμε και τις δικές τους απόψεις (βλ. Παράρτημα 1). Η έρευνα επικεντρώθηκε στην εξέταση επτά ερωτήσεων που θα παρείχαν μεγάλη εικόνα για την κατάσταση κάθε χώρας. Οι ερωτήσεις αυτές ήταν οι εξής:

1. Παρακαλώ δώστε μια πολύ σύντομη επισκόπηση της κατάστασης στη χώρα σας: ο αριθμός των γυναικών 14-25 που έχουν παιδιά, το ποσοστό των νέων μητέρων που εγκατέλειψαν το λύκειο/κολέγιο ή εγκατέλειψαν τη δουλειά τους
2. Παρακαλώ προσδιορίστε ποιες είναι οι προκλήσεις της μητρότητας σε αυτή τη νεαρή ηλικία
3. Αναφέρετε (εάν υπάρχουν) οργανώσεις που παρέχουν καθοδήγηση και εκπαίδευση σχετικά με τη γονική μέριμνα, τη διατροφή και άλλα θέματα για να βοηθήσουν τις έφηβες μητέρες να γίνουν αυτότεκες. Προσφέρουν οι οργανώσεις αυτές ομάδες υποστήριξης, υπηρεσίες θεραπείας και εργαστήρια για την ενίσχυση της αίσθησης της κοινότητας για τους νέους γονείς; Υπάρχει ανατροφοδότηση σχετικά με τις ανάγκες των νεαρών μητέρων από τα υπάρχοντα προγράμματα;
4. Όσον αφορά τη χάραξη πολιτικής, ποια είναι τα κενά στην εκπαίδευση ειδικά για τις νεαρές μητέρες; Οι έφηβες μητέρες έχουν συχνά λιγότερη πρόσβαση στην εκπαίδευση, ενώ πολλές εγκαταλείπουν εντελώς το σχολείο λόγω εγκυμοσύνης ή υποχρεώσεων ως γονείς. Παρά τον αυξανόμενο αριθμό των εφηβικών κυήσεων, λίγες πολιτικές εξακολουθούν να ασχολούνται με την εκπαίδευση για τις νεαρές μητέρες
5. Παρακαλούμε δώστε έναν σύντομο χαρακτηρισμό των πολιτικών των υφιστάμενων προγραμμάτων χρηματοδότησης (από εθνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς πηγές κ.λπ.) για τις νεαρές μητέρες. Υπάρχει θέμα στον τομέα αυτό και ποιοι είναι οι στόχοι και οι πρακτικές;
6. Έχετε συστάσεις πολιτικής από τους ενδιαφερόμενους φορείς της χώρας σας σχετικά με την επανένταξη των νέων μητέρων στην εκπαίδευση ή στην αγορά εργασίας;
7. Περιγράψτε καλές πρακτικές που μπορούν να υποδείξουν στο WHOW καινοτόμες ιστορίες επιτυχίας της εφαρμογής της κατάρτισης από νεαρές μητέρες. Επισημάνετε το ιστορικό των γυναικών που προωθούν αυτές τις πρακτικές και ποιες ικανότητες έχουν χρησιμοποιήσει (δική σας παρατήρηση ή πληροφορίες σχετικά με το μάθημα).

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

ΓΑΛΛΙΑ

Στη Γαλλία, δεν υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία για τις νεαρές μητέρες μεταξύ 14 και 25 ετών. Ωστόσο, οι αριθμοί δείχνουν ότι οι μητέρες στην εφηβεία έχουν μειωθεί με την πάροδο των ετών. Το 2018, μόνο το 1,5% των γεννήσεων προήλθε από μητέρες κάτω των 20 ετών. Ένα ενδιαφέρον γεγονός είναι ότι παλαιότερα, οι περισσότερες νεαρές μητέρες ήταν παντρεμένες. Ωστόσο, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, το 96% των νεαρών μητέρων κάτω των 20 ετών είναι πλέον ανύπαντρες όταν γεννούν. Τα στοιχεία δείχνουν επίσης ότι η πρώτη γέννα είναι περισσότερο προγραμματισμένη παρά ένα απροσδόκητο γεγονός και οι νεαρές μητέρες είναι πλέον σπάνιες. Η μείωση αυτή αποδίδεται στη χρήση αντισυλληπτικών, στην πρόσβαση στις αμβλώσεις, στην υψηλότερη εκπαίδευση των γυναικών, στη βελτίωση της απασχόλησης των γυναικών και στις αλλαγές στη θέση της γυναίκας τόσο στην οικογένεια όσο και στην κοινωνία. Όσον αφορά τις νεαρές μητέρες και την εκπαίδευση ή την απασχόληση, δεν υπάρχουν στοιχεία σχετικά με την εγκατάλειψη ή την εγκατάλειψη της εργασίας τους λόγω εγκυμοσύνης.

Ορισμένες από τις προκλήσεις που εντοπίστηκαν για τις νέες μητέρες είναι:

- Ο στιγματισμός από την κοινωνία, ιδίως αν το παιδί γεννιέται εκτός γάμου, που είναι το 96% των γεννήσεων από νέες μητέρες.
- Προβλήματα στη συνέχιση της εκπαίδευσής τους.
- Προβλήματα στην επανένταξη στο εργατικό δυναμικό.
- Οικονομικές δυσκολίες λόγω του υψηλού κόστους διαβίωσης και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν στην εκπαίδευση και την κατάρτιση μειώνουν τις εισοδηματικές τους δυνατότητες. Η πρόκληση αυτή ισχύει ιδιαίτερα στην περίπτωση των ανύπαντρων μητέρων, οι οποίες συχνά ενδέχεται να αντιμετωπίζουν και τη φτώχεια.
- Διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής. Ακόμη και μετά τα τρία πρώτα χρόνια της ζωής του μωρού, οι ακριβές υπηρεσίες παιδικής φροντίδας παραμένουν ένα μεγάλο ζήτημα για τις μητέρες στη Γαλλία, οι οποίες συνήθως προσπαθούν να στραφούν προς τα κέντρα και τα ιδρύματα προσχολικής ηλικίας.

Όσον αφορά τη στήριξη των νέων μητέρων, υπάρχουν ενώσεις και ιδρύματα, τοπικά ή εθνικά, που βοηθούν έγκυες γυναίκες, ανήλικες ή ενήλικες, καθώς και ανύπαντρες μητέρες σε δύσκολες καταστάσεις. Οι κύριοι χρηματοδότες αυτών των οργανώσεων είναι οι δήμοι, η κυβέρνηση και το Ταμείο Οικογενειακών Επιδομάτων. Εκτός από αυτή τη βασική υποστήριξη, ορισμένοι προσφέρουν επίσης εργαστήρια ή δραστηριότητες ενημέρωσης, κατάρτισης και εκπαίδευσης σε θέματα που σχετίζονται με τη γονεϊκότητα. Η γαλλική υπηρεσία παιδικής πρόνοιας παρεμβαίνει σε διάφορους τομείς, όπως η υποστήριξη της γονικής μέριμνας, η πρόληψη, η προστασία των παιδιών, οι καταστάσεις κινδύνου και κακοποίησης και οι διαδικασίες υιοθεσίας. Τέλος, τα Κέντρα Προστασίας Μητέρας και Παιδιού προσφέρουν φροντίδα γονέα-παιδιού, εργαστήρια διατροφής και Κέντρα Προετοιμασίας Γέννησης.

Σύμφωνα με τη γαλλική νομοθεσία, η εγκυμοσύνη δεν δικαιολογεί τον αποκλεισμό από δημόσιο σχολείο. Υπάρχει βοήθεια από το προσωπικό του σχολείου, όπως διευκολύνσεις ή απαλλαγή από την παρακολούθηση του σχολείου για ιατρικούς λόγους (και συνεπώς

παρακολούθηση της εκπαίδευσής της μέσω αλληλογραφίας). Αυτό είναι σημαντικό, δεδομένου ότι το 50-75% των εφήβων εγκαταλείπουν το σχολείο κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης χωρίς σχολική υποστήριξη και μόνο οι μισές επιστρέφουν στη συνέχεια. Επιπλέον, υπάρχει ειδική υποστήριξη σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς ορισμένα πανεπιστήμια στη Γαλλία έχουν ανοίξει βρεφονηπιακούς σταθμούς για τα παιδιά των φοιτητών.

Όσον αφορά τις ενισχύσεις, δεν υπάρχει ειδική κρατική ενίσχυση για τις έφηβες μητέρες. Ωστόσο, υπάρχουν ενισχύσεις για όλες τις έγκυες γυναίκες υπό ορισμένες οικονομικές προϋποθέσεις. Το Εθνικό Ταμείο Οικογενειακών Επιδομάτων έχει θέσει τρεις στόχους: να συνοδεύει τους γονείς όταν έρχεται το παιδί τους, να τους στηρίζει στην εκπαίδευση των παιδιών τους και να συνοδεύει και να προλαμβάνει τις οικογενειακές διαλύσεις. Στη Γαλλία, οι δαπάνες για τα προγράμματα στήριξης των γονέων αυξήθηκαν κατά 74% μεταξύ 2013 και 2020, φθάνοντας τα 122,3 εκατομμύρια ευρώ το 2020, γεγονός που δείχνει τη μεγάλη ανάγκη για τέτοια οικονομική στήριξη.

Οι συστάσεις πολιτικής περιλαμβάνουν:

- Μεταρρύθμιση των "παιδικών σταθμών" του CMG "childminders" για την καλύτερη στήριξη των οικογενειών, ιδίως των μονογονεϊκών οικογενειών.
- Προώθηση της επαγγελματικής ένταξης των μονογονεϊκών οικογενειών.
- Καλύτερη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στα σχολεία τόσο για τα κορίτσια όσο και για τα αγόρια.
- Περισσότερη ευελιξία στον εργασιακό χώρο και την εκπαίδευση όσον αφορά το ωράριο ή ακόμη και την απομακρυσμένη πρόσβαση.
- Τακτική ψυχολογική φροντίδα από την αρχή της εγκυμοσύνης για όλες τις μητέρες, ιδίως τις νεαρές.
- Οι καλές πρακτικές που προτείνονται είναι:
- Η ένωση Pupilles de l'Enseignement Public (PEP) προσφέρει το πρόγραμμα SAMELY, το οποίο υποστηρίζει έγκυες μαθήτριες γυμνασίου. Στόχος είναι να προωθηθεί η σχολική συνέχεια και να καταπολεμηθούν οι κίνδυνοι εγκατάλειψης και απομόνωσης των εγκύων μαθητριών γυμνασίου ή νεαρών μητέρων, προσφέροντάς τους ατομική υποστήριξη, η οποία μπορεί να διαρκέσει έως και 2 χρόνια.
- Το μητρικό κέντρο Bon Voyage του Συλλόγου είναι μια εγκατάσταση παιδικής προστασίας που προσφέρει χώρο για νεαρές γυναίκες. Ο στόχος κατά τη διάρκεια αυτής της διαμονής είναι να συνοδεύσει τις νεαρές μητέρες στις προσπάθειές τους και να τις ενθαρρύνει να αναλάβουν τη ζωή τους, να εκπαιδευτούν και, τέλος, να βρουν εργασία.

Μια σύσταση που προκύπτει από την έρευνα είναι να εξεταστεί η ποικιλία των προφίλ που είναι πιθανό να ενσωματώσουν αυτή την υποστήριξη και που θα σχεδιάσει το WHOW. Από πολιτιστική και γλωσσική άποψη, αλλά και από άποψη ψηφιακής προσβασιμότητας, επιπέδου εκπαίδευσης και κινητικότητας, οι νέοι που θα ενσωματώσουν το έργο θα έχουν παρόμοιες ανάγκες αλλά ενδεχομένως (πολύ) διαφορετικές επαγγελματικές και προσωπικές καταστάσεις.

Ως εκ τούτου, θα είναι απαραίτητο να τους προσφερθούν εργαλεία που μπορούν να προσαρμοστούν στις ανάγκες τους και να είναι προσβάσιμα στην πλειοψηφία τους.

ΙΤΑΛΙΑ

Σύμφωνα με το ISTAT - το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής - περισσότερες από 10.000 νέες μητέρες καταγράφονται ετησίως στην Ιταλία. Οι περισσότερες από αυτές ζουν στη νότια Ιταλία, ιδίως στην Καμπανία και τη Σικελία. Τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, η περιοχή της Λομβαρδίας (στη βόρεια Ιταλία) έχει καταγράψει αύξηση της τάσης αυτής. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ο αριθμός των νέων αλλοδαπών μητέρων είναι σημαντικά υψηλότερος από τον αριθμό των νέων μητέρων ιταλικής καταγωγής. Αυτό σημαίνει ότι ο πολιτισμικός παράγοντας επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό το φαινόμενο αυτό. Επιπλέον, ο αριθμός αυτός επηρεάζεται από το γεγονός ότι οι κοπέλες στην Ιταλία μπορούν να διακόψουν οικειοθελώς την εγκυμοσύνη τους, ενώ οι αλλοδαπές κοπέλες όχι και πρέπει να την πραγματοποιήσουν παρ' όλες τις δυσκολίες.

Οι στατιστικές δείχνουν ότι το 90% όλων των νέων Ιταλίδων μητέρων είναι οι ίδιες κόρες νέων μητέρων. Αυτό υποδηλώνει ότι τα κορίτσια αυτά έχουν επιλέξει συνειδητά να γίνουν μητέρες ή ότι, από την άλλη πλευρά, μπορεί να έχουν επηρεαστεί από το οικογενειακό πλαίσιο στο οποίο ζουν. Μια ανησυχητική στατιστική δείχνει ότι το 70% των πατέρων εγκαταλείπουν την οικογενειακή μονάδα, αφήνοντας τις νεαρές μητέρες και τα παιδιά σε δεινή οικονομική κατάσταση. Οι νεαρές μητέρες της Ιταλίας ζουν σε μια χώρα που, από τη μια πλευρά, είναι βιομηχανική και πολιτισμένη, αλλά, από την άλλη, εξακολουθεί να είναι γεμάτη στερεότυπα. Ένα ερωτηματολόγιο που εξέταζε τη σεξιστική συμπεριφορά αποκάλυψε βαθιά ριζωμένο σεξισμό από τους άνδρες, και παραδόξως, οι απόψεις των γυναικών ευθυγραμμίζονταν με αυτές τις σεξιστικές απόψεις. Μια δήλωση με την οποία συμφωνούσαν πολλοί στο ερωτηματολόγιο ήταν ότι οι γυναίκες είναι καταλληλότερες για να μεγαλώνουν παιδιά και θα έπρεπε να εγκαταλείψουν την καριέρα τους. Τα στοιχεία αυτά λένε πολλά για την κουλτούρα των Ιταλίδων, οι οποίες εξακολουθούν να είναι εγκλωβισμένες σε στερεότυπα που αποκλείουν το μέλλον τους.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι ότι η Ιταλία δεν βοηθά αρκετά τις νέες μητέρες που αποφασίζουν να εργαστούν ή να σπουδάσουν και να φροντίσουν τα παιδιά τους. Η εξ αποστάσεως εργασία είναι μια καλή λύση, αλλά πρέπει να εφαρμοστεί σωστά. Σύμφωνα με έρευνες, ο λάθος τρόπος οδηγεί στην παραμονή στο "διαδίκτυο" πέραν του κανονικού ωραρίου εργασίας και μειώνει την αποδοτικότητα και την παραγωγικότητα. Η ημέρα για τις νεαρές μητέρες που εργάζονται, ή σπουδάζουν, είναι επίσης συνήθως πολύ αγχωτική. Αυτό τις αναγκάζει να παραμελούν τον εαυτό τους, καθώς προσπαθούν να αφιερώσουν περισσότερο χρόνο στην εργασία και την οικογένειά τους. Ως αποτέλεσμα, επηρεάζει αρνητικά τη σωματική και ψυχική τους υγεία. Μια άλλη μεγάλη ανησυχία είναι η οικονομική τους ανεξαρτησία. Κατά τους είκοσι τέσσερις μήνες μετά τη μητρότητα, μια γυναίκα κερδίζει, κατά μέσο όρο, μεταξύ 10% και 35% λιγότερο από ό,τι θα κέρδιζε αν δεν είχε αποκτήσει το παιδί. Ένα άλλο πρόβλημα είναι ότι υπάρχουν ελάχιστοι δημόσιοι παιδικοί σταθμοί στην Ιταλία όπου μια νέα γυναίκα μπορεί να αφήσει το παιδί της χωρίς υψηλό κόστος, ενώ οι ιδιωτικές εγκαταστάσεις είναι ακριβές.

Οι οικονομικά μειονεκτούσες ανύπαντρες μητέρες της Ιταλίας δεν εμπίπτουν στην προστατευόμενη κατηγορία. Αναγνωρίζονται όπως όλες οι άλλες μητέρες χωρίς καμία διαφορά. Έχουν τη δυνατότητα να ζητήσουν οικονομική βοήθεια από συμβουλευτικές ή κοινωνικές

υπηρεσίες. Ωστόσο, υπάρχουν αρκετές δομές για την ψυχοσωματική και οικονομική τους υποστήριξη, όπου μπορούν να υποβάλουν αίτηση για βοήθεια. Οι νεαρές μητέρες που δεν έχουν σπίτι μπορούν να υποβάλουν αίτηση για τοποθέτηση σε ένα Οικογενειακό Σπίτι "Casa Famiglia". Σε μικρές κοινότητες, αυτή η δομή πρόνοιας φιλοξενεί παιδιά που περιμένουν αναδοχή ή υιοθεσία, ανύπαντρες μητέρες, άτομα με ψυχικές ασθένειες και παιδιά με αναπηρία. Διεξάγει δραστηριότητες αποκατάστασης με τη βοήθεια κοινωνικών λειτουργών και εθελοντών. Εκεί οι μητέρες μπορούν να ζήσουν και να περιθάλπονται κατά την περίοδο της εγκυμοσύνης και κατά τη μεταγεννητική περίοδο. Κατά συνέπεια, όσο βρίσκονται εκεί, οι νέες μητέρες θα μοιράζονται χώρους με άλλες γυναίκες που ζουν στην ίδια κατάσταση και θα υποστηρίζονται στη φροντίδα του παιδιού. Στο Οικογενειακό Σπίτι, οι ανύπαντρες μητέρες φροντίζονται από κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους. Εκτός από τις Οικογενειακές Στέγες, υπάρχουν και άλλου είδους ιδρύματα που ονομάζονται CAVs - "Centri di Aiuto alla Vita" (Κέντρα Βοήθειας για τη Ζωή), όπου βοηθούν τις νέες μητέρες που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες, τις βοηθούν στην εξεύρεση εργασίας, τους παρέχουν ψυχολογική βοήθεια ή ακόμη και απλά παρέχουν στα παιδιά τους μια αλλαγή πάνας, παιδικές τροφές και καινούργια ρούχα.

Στην περίπτωση των νεαρών μητέρων που εξακολουθούν να λαμβάνουν την εκπαίδευσή τους, μια καλή "βέλτιστη πρακτική" θα ήταν τα ιδρύματα και οι οργανισμοί να προσφέρουν μια επιλογή απομακρυσμένης πρόσβασης, ώστε οι νεαρές μητέρες να μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές ή την εκπαίδευσή τους. Για τις μητέρες που εργάζονται, ένα σύστημα εξ αποστάσεως εργασίας ή ένα υβριδικό σύστημα θα μπορούσε να τους επιτρέψει καλύτερα να εργάζονται και να φροντίζουν τα παιδιά τους, αρκεί να αποφευχθεί το προαναφερθέν ζήτημα των υπερβολικά πολλών ωρών λόγω της εξ αποστάσεως εργασίας.

Δύο παραδείγματα τέτοιων "βέλτιστων πρακτικών" που εφαρμόζονται είναι:

- Το πρόγραμμα της εταιρείας Danone για τη στήριξη των οικογενειών. Η εταιρεία ενημερώνει τη μέλλουσα μητέρα για τα δικαιώματά της. Της επιτρέπει να στηριχθεί σε ειδικούς για να μάθει περισσότερα για τις ψυχολογικές πτυχές της εγκυμοσύνης. Επιπλέον, ένας διάυλος επικοινωνίας με την εταιρεία παραμένει ανοιχτός ανά πάσα στιγμή, ακόμη και κατά τη διάρκεια της άδειας, ώστε η νέα μητέρα να ενημερώνεται για τα νέα και τα νέα προγράμματα. Η εταιρεία συμπληρώνει την περίοδο της προαιρετικής άδειας μητρότητας με οικονομική συνεισφορά, αυξάνοντας τον μισθό της νέας μητέρας από 30% σε 60%. Στον πατέρα εξασφαλίζονται επίσης 20 ημέρες άδειας πατρότητας με αποδοχές για να μπορέσει να μοιραστεί τις πρώτες στιγμές της ζωής του νεογέννητου μωρού του. Βοηθούν την οικογένεια με τη δωρεά βρεφικών προϊόντων από 6 μηνών έως 3 ετών και στηρίζουν τους γονείς με συνεισφορά, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής ενίσχυσης, για τη φροντίδα και την εκπαίδευση των παιδιών τους.
- Το MILANO IN-BLOOM, σε συμφωνία με την SAGA - Υπηρεσία για τη συνοδεία της γονεϊκότητας στην εφηβεία του νοσοκομείου San Carlo και του νοσοκομείου San Paolo στο Μιλάνο, έναν συνεταιρισμό εκπαιδευτικών, έχει σχεδιάσει μια υπηρεσία υποστήριξης για νεαρές μητέρες. Η δέσμευση είναι να βοηθηθούν τα κορίτσια, που παρακολουθούνται από τη SAGA, να ολοκληρώσουν τον υποχρεωτικό σχολικό κύκλο, να αναζητήσουν μια

θέση εργασίας που θα τους επιτρέψει να επιτύχουν οικονομική ανεξαρτησία και να λύσουν τα προβλήματα που συχνά αντιμετωπίζουν χωρίς επαρκή οικογενειακή υποστήριξη.

Όπως βλέπουμε, υπάρχει έλλειψη νομοθεσίας προσαρμοσμένη για τις νέες μητέρες στην Ιταλία, οι οποίες αναγνωρίζονται ως απλές μητέρες, ενώ χρειάζονται πολύ περισσότερη βοήθεια και υποστήριξη, τόσο ηθική όσο και οικονομική. Η συνειδητοποίηση και η ευαισθητοποίηση σε αυτό το φαινόμενο θα είναι το πρώτο βήμα τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για την πολιτική στην Ιταλία για την επίτευξη συλλογικής ευημερίας χωρίς να αποκλείεται κανείς.

ΙΣΠΑΝΙΑ

Στην Ισπανία, το ποσοστό των γεννήσεων στις έφηβες έχει μειωθεί, αλλά οι ρυθμοί μεταβολής ήταν άνισοι σε όλη τη χώρα. Εκτιμάται ότι ο αριθμός των εφηβικών κυήσεων έχει μειωθεί σημαντικά, συγκρίνοντας τον συνολικό αριθμό των 15.133 νεαρών μητέρων το 2008 με 7.839 καταγεγραμμένες περιπτώσεις το 2017. Σύμφωνα με το Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο της Ισπανίας (NSI), κατά το πρώτο εξάμηνο του 2017, 1.778 έφηβες μητέρες συνέχισαν την εγκυμοσύνη και την τεκνοποίηση, αντιπροσωπεύοντας το 1,95% του συνολικού πληθυσμού των μητέρων. Έτσι, κάθε δεύτερη γυναίκα στις εκατό ήταν έφηβη μητέρα. Αντίθετα, το 2016, ο αριθμός των νεαρών γυναικών που διέκοψαν την εγκυμοσύνη τους ήταν 9.781, δηλαδή το 10,5 % του συνόλου των εκούσιων διακοπών. Συνολικά, μεταξύ 2010 και 2016, ο αριθμός των νέων που διέκοψαν την εγκυμοσύνη τους με άμβλωση γενικά μειώθηκε. Το αν η εγκυμοσύνη διακόπτεται ή όχι εξαρτάται από το κοινωνικό πλαίσιο μιας νέας γυναίκας, ιδίως αν υπάρχει υποστήριξη από τον σύντροφο ή τους γονείς της. Παράγοντες όπως η θρησκεία, η ιδεολογία και οι συνθήκες διαβίωσης είναι καθοριστικοί για τη λήψη της τελικής απόφασης.

Η έλλειψη οικογενειακής υποστήριξης, η αποδοκιμασία ή η απόρριψη του συντρόφου, η βία μεταξύ των γενεών, η μετανάστευση, το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, οι περιπτώσεις πρώιμης εγκυμοσύνης στην οικογένεια και η επακόλουθη επανάληψη της "εφηβικής εγκυμοσύνης" είναι μερικοί από τους λόγους και τις ανεπιθύμητες συνέπειες της πρώιμης εγκυμοσύνης. Στις περισσότερες περιπτώσεις, πρόκειται για ακούσια μητρότητα, που προκύπτει από τη σεξουαλική βία, την κακή μεταχείριση και τη χαμηλή αυτοεκτίμηση, το κενό πληροφόρησης όσον αφορά τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση και, το χειρότερο όλων, το φόβο της μοναξιάς και του αποκλεισμού. Εάν αποφασίσουν να αναλάβουν την ευθύνη της γονικής μέριμνας, είναι πιο πιθανό να στιγματιστούν κοινωνικά, ιδίως εάν δεν υπάρχει οικογενειακή ή οικονομική υποστήριξη. Έτσι, η ζωή τους ελέγχεται από τη θεωρία του πολιτισμικού και κοινωνικού ντετερμινισμού. Η γονική μέριμνα των εφήβων γίνεται εξαιρετικά λεπτή μετά τη γέννηση ενός παιδιού, αφήνοντας ενίοτε καμία άλλη επιλογή στις νεαρές μητέρες από το να αφήσουν το νεογέννητο παιδί τους σε άλλη οικογένεια.

Υπάρχουν ορισμένες κυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις που έχουν ως στόχο να βοηθήσουν τις έφηβες μητέρες να αποκτήσουν αυτάρκεια. Η Ισπανία έχει δρομολογήσει προγράμματα βοήθειας όπως το "Preinfant.org: Program of Support for pregnant adolescents" σε συνεργασία με την Ένωση για την Υγεία και την Ανάπτυξη (HDA). Η Ένωση υποστηρίζεται οικονομικά από τις τοπικές, δημοτικές και περιφερειακές κυβερνήσεις της Ισπανίας και από λίγους ιδιωτικούς μη εμπορικούς οργανισμούς. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα βοήθειας για μητέρες σε ευάλωτες καταστάσεις που βοηθά από την εγκυμοσύνη έως τα τρία πρώτα χρόνια της ζωής του παιδιού.

Όσον αφορά τις πολιτικές, οι έφηβες μητέρες έχουν συχνά λιγότερη πρόσβαση στην εκπαίδευση, με τις περισσότερες να εγκαταλείπουν ή να μην ολοκληρώνουν το λύκειο και το πανεπιστήμιο συνολικά λόγω της εγκυμοσύνης ή των υποχρεώσεων των γονέων. Παρά την αύξηση του αριθμού των εφηβικών κυήσεων, λίγες πολιτικές εξακολουθούν να αφορούν την εκπαίδευση για τις νεαρές μητέρες. Η ολοκλήρωση του σχολείου είναι το κύριο εκπαιδευτικό

ζήτημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί για τις μέλλουσες και τις γονεϊκές νέες οικογένειες. Μόνο λίγες νεαρές μητέρες επιτυγχάνουν το απολυτήριο λυκείου μέχρι τα 22, πόσο μάλλον αυτό των άλλων ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ως εκ τούτου, μπορεί να υποφέρουν από μειωμένες δυνατότητες κέρδους, έλλειψη ανάπτυξης δεξιοτήτων απασχόλησης και μεγαλύτερη πιθανότητα να ζουν σε συνθήκες φτώχειας.

Αντίθετα, το πρόγραμμα υποστήριξης της επιχειρηματικότητας για γυναίκες (γνωστό ως "PAEM" στα ισπανικά) είναι ένα εθνικό πρόγραμμα που προωθείται από το Ινστιτούτο Γυναικών και το Ισπανικό Εμπορικό Επιμελητήριο με συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Στόχος του είναι η παροχή επιχειρηματικών συμβουλών σε γυναίκες με καινοτόμο επιχειρηματική ιδέα ή σχέδιο ή σχέδιο εκσυγχρονισμού και επέκτασης υφιστάμενης επιχείρησης. Το "PAEM" προσφέρει επιχειρηματική καθοδήγηση, μια βασική αυτοδιάγνωση για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας του επιχειρηματικού σας σχεδίου, υποστήριξη για την ανάπτυξη ευρωπαϊκών και εθνικών δικτύων, χρηματοδότηση μέσω μιας μικροπίστωσης χωρίς εγγυήσεις έως 25.000 ευρώ (συνεργασία με τη MICROBANK) και τέλος, το σχέδιο "W&W Women's Wisdom", το οποίο συνδέει τις γυναίκες με επιτυχημένες εμπειρίες (μέντορες) επιχειρηματιών, των οποίων τις συμβουλές μπορούν να χρησιμοποιήσουν. "Μικροπιστώσεις χωρίς εγγυήσεις" είναι μια πρωτοβουλία στο πλαίσιο του προγράμματος "PAEM", η οποία προσφέρει τη δυνατότητα πρόσβασης σε μικροχρηματοδότηση έως 25.000 ευρώ σε γυναίκες που σκέφτονται να δημιουργήσουν τη δική τους επιχείρηση ή να προωθήσουν μια υφιστάμενη. Το πρόγραμμα αναπτύσσεται χάρη σε συμφωνία συνεργασίας που έχει υπογραφεί μεταξύ του Ινστιτούτου Γυναικών και της MICROBANK.

Ορισμένες πρόσθετες καλές πρακτικές που εντοπίστηκαν είναι οι εξής:

- Σύλλογος γυναικών "Bahía Gaspar García Laviana", Νικαράγουα. Η πρωτοβουλία συνίσταται στη δημιουργία ορισμένων εργαστηρίων σε αγροτικές περιοχές με χαμηλές οικονομικές ευκαιρίες, προκειμένου να βοηθηθούν οι νέες μητέρες να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες. Το έργο στοχεύει να προσφέρει οικονομικούς πόρους και χώρο για ανταλλαγή, κοινότητα και αλληλεγγύη μεταξύ νέων γυναικών από διαφορετικά περιβάλλοντα. Επίσης, βελτιώνει το επίπεδο ανεξαρτησίας και αυτάρκειας.
- Το "Generation Her" είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός στη Νότια Καλιφόρνια που έχει ως στόχο την ενδυνάμωση των έφηβων μητέρων ηλικίας 13 έως 25 ετών και των παιδιών τους, τη σύνδεσή τους με μια κοινότητα άλλων έφηβων μητέρων και ενηλίκων μεντόρων και τον εξοπλισμό τους με τις επιθυμητές δεξιότητες ζωής. Η οργάνωση ενθαρρύνει την ανεξαρτησία διδάσκοντας δεξιότητες ζωής, όπως προϋπολογισμός, διαχείριση χρημάτων, δεξιότητες συνέντευξης για εργασία, γονική μέριμνα, δημιουργία βιογραφικού σημειώματος, μαγειρική, αυτοάμυνα, διατροφή, διαχείριση άγχους και θυμού και εργαστήρια σχέσεων.
- Κοινωνικό πρόγραμμα Maternando. Οι έφηβες μητέρες συχνά στερούνται οικογενειακής υποστήριξης και οικονομικών και κοινωνικών πόρων. Το έργο αυτό ξεκίνησε για να βοηθήσει μια τέτοια μειονεκτούσα ομάδα-στόχο να μεταβεί στην ενηλικίωση και έχει μετατραπεί σε μόνιμο έργο. Το έργο διαθέτει έναν κοινωνικό χώρο, όπου πέντε ημέρες την

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

εβδομάδα, από Δευτέρα έως Παρασκευή, μεταξύ 9:00 και 15:00, πραγματοποιούνται διάφορες δραστηριότητες που σχετίζονται με την καθημερινή ζωή των έφηβων μητέρων, οι οποίες πραγματοποιούνται έτσι ώστε οι μητέρες να μπορούν πάντα να φέρνουν τα παιδιά τους. Αυτές οι ομαδικές δραστηριότητες περιλαμβάνουν μαθήματα κατάρτισης σχετικά με την περαιτέρω σχολική εκπαίδευση, τη βελτίωση της απασχολησιμότητας, τη γονική μέριμνα, τη σεξουαλικότητα και το σεξ, τη φυσική κατάσταση και την ευεξία, την αυτοφροντίδα και τη χειραφέτηση. Εκτός από τις ομαδικές δραστηριότητες, παρέχονται ορισμένες ατομικές υπηρεσίες ανάλογα με τις ανάγκες, είτε πρόκειται για συμβουλές από επαγγελματίες υγείας είτε για ψυχολογική βοήθεια. Το έργο προσφέρει εργαστήρια σχετικά με την είσοδο στην αγορά εργασίας και τις ευκαιρίες απασχόλησης για τις νεαρές γυναίκες.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat, το 2020, το ποσοστό γεννήσεων μεταξύ των γυναικών ηλικίας 15-19 ετών στην Πορτογαλία ήταν 5,5 ανά 1000 γυναίκες. Δεν υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία για τις γυναίκες ηλικίας 20-25 ετών. Όσον αφορά το ποσοστό των νέων μητέρων που εγκατέλειψαν το λύκειο ή το κολλέγιο ή παραιτήθηκαν από την εργασία τους, δεν υπήρχαν πρόσφατα στοιχεία ειδικά για την Πορτογαλία. Ωστόσο, σύμφωνα με τις εκθέσεις του 2019 του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην ΕΕ, η πρόωρη μητρότητα συνδέεται με υψηλότερο κίνδυνο πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης και υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Σύμφωνα με τη Eurostat, το 2020, το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου για τις μαθήτριες ηλικίας 18-24 ετών στην Πορτογαλία ήταν 10,7%. Αυτό σημαίνει ότι περίπου 1 στις 10 νεαρές γυναίκες αυτής της ηλικιακής ομάδας εγκατέλειψε την εκπαίδευση και την κατάρτιση χωρίς να ολοκληρώσει την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ωστόσο, τα στοιχεία αυτά δεν αναφέρουν ρητά πόσες από αυτές που εγκατέλειψαν πρόωρα το σχολείο το έκαναν λόγω του ότι έγιναν μητέρες.

Το να γίνει μία γυναίκα μητέρα σε νεαρή ηλικία μπορεί να φέρει πολλές προκλήσεις, μερικές από τις οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν:

- Εκπαιδευτικές προκλήσεις.
- Οικονομικές προκλήσεις.
- Κοινωνικές προκλήσεις.
- Προκλήσεις υγείας.
- Έλλειψη υποστήριξης.

Αρκετές οργανώσεις παρέχουν καθοδήγηση και εκπαίδευση σχετικά με τη γονική μέριμνα, τη διατροφή και άλλα θέματα για να βοηθήσουν τις έφηβες μητέρες να γίνουν αυτόνομες. Προωθείται πάντα η αίσθηση της κοινότητας. Ωστόσο, συνολικά, υπάρχει ανάγκη για ολοκληρωμένες πολιτικές που να αντιμετωπίζουν τις μοναδικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι έφηβες μητέρες στην Πορτογαλία και να παρέχουν στήριξη για την εκπαίδευση και την επαγγελματική τους εξέλιξη.

Διάφορα προγράμματα χρηματοδότησης από εθνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς πηγές στοχεύουν στη στήριξη των νέων μητέρων στην Πορτογαλία. Οι στόχοι αυτών των χρηματοδοτικών προγραμμάτων ποικίλλουν, αλλά σε γενικές γραμμές αποσκοπούν στην παροχή βοήθειας στις νεαρές μητέρες σε τομείς όπως η εκπαίδευση, η υγεία και η απασχόληση. Οι πρακτικές μπορεί να περιλαμβάνουν την παροχή πρόσβασης σε υπηρεσίες παιδικής φροντίδας, συμβουλευτική, προγράμματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης και οικονομική βοήθεια. Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι μπορεί να υπάρχουν κενά και περιορισμοί στα υφιστάμενα προγράμματα χρηματοδότησης και ότι μπορεί να απαιτούνται πιο ολοκληρωμένες πολιτικές και χρηματοδότηση για την πλήρη κάλυψη των αναγκών των νέων μητέρων στην Πορτογαλία. Επιπλέον, ο αντίκτυπος αυτών των προγραμμάτων χρηματοδότησης μπορεί να

ποικίλλει ανάλογα με παράγοντες όπως η προσβασιμότητα, η ευαισθητοποίηση και η αποτελεσματικότητα της εφαρμογής.

Ορισμένες πιθανές συστάσεις πολιτικής που θα μπορούσαν να είναι επωφελείς για την επανένταξη των νέων μητέρων στην εκπαίδευση ή στην αγορά εργασίας περιλαμβάνουν τα εξής:

- Ολοκληρωμένη σεξουαλική αγωγή
- Ευελιξία στην εκπαίδευση και την απασχόληση
- Επαγγελματική κατάρτιση και ευκαιρίες απασχόλησης
- Υπηρεσίες υποστήριξης: Παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών, όπως συμβουλευτική και καθοδήγηση, για να βοηθηθούν οι νεαρές μητέρες να διαχειριστούν τις προκλήσεις της γονικής μέριμνας ενώ παράλληλα επιδιώκουν εκπαίδευσης ή απασχόλησης.
- Μείωση του στίγματος: Αντιμετώπιση του στίγματος και των διακρίσεων απέναντι στις νέες μητέρες μέσω εκστρατειών δημόσιας εκπαίδευσης, εμπλοκής της κοινότητας και πολιτικών που προωθούν την ένταξη και τον σεβασμό της διαφορετικότητας.

Έχουν εντοπιστεί ορισμένες καλές πρακτικές, όπως:

- Το πρόγραμμα *Mães com Vida* παρέχει κατάρτιση και υποστήριξη σε νέες μητέρες για να τις βοηθήσει να επανέλθουν στην αγορά εργασίας. Το έργο περιλαμβάνει ένα πρόγραμμα κατάρτισης διάρκειας 12 εβδομάδων που καλύπτει δεξιότητες επικοινωνίας, ψηφιακό γραμματισμό και οικονομική διαχείριση. Οι συμμετέχουσες λαμβάνουν επίσης καθοδήγηση και υποστήριξη στην αναζήτηση εργασίας και την τοποθέτηση σε θέσεις εργασίας. Γυναίκες επαγγελματίες με εμπειρία στην κατάρτιση, την καθοδήγηση και την κοινωνική εργασία ηγούνται του έργου. Χρησιμοποιούν τις ικανότητές τους για να παρέχουν εξατομικευμένη υποστήριξη σε κάθε συμμετέχοντα με βάση τις ανάγκες και τους στόχους του.
- Το έργο "Ενδυνάμωση των έφηβων μητέρων" αποσκοπεί στην παροχή επαγγελματικής κατάρτισης και υποστήριξης σε έφηβες μητέρες, ώστε να τις βοηθήσει να αποκτήσουν οικονομική ανεξαρτησία. Το έργο περιλαμβάνει ένα εξάμηνο πρόγραμμα κατάρτισης που καλύπτει δεξιότητες πληροφορικής, επιχειρηματικότητα και ανάπτυξη καριέρας. Οι συμμετέχουσες λαμβάνουν επίσης καθοδήγηση και υποστήριξη στην αναζήτηση εργασίας και την τοποθέτηση σε θέσεις απασχόλησης. Γυναίκες επαγγελματίες με εμπειρία στην επαγγελματική κατάρτιση, την επιχειρηματικότητα και την κοινωνική εργασία ηγούνται του έργου. Χρησιμοποιούν τις ικανότητές τους για να παρέχουν εξατομικευμένη υποστήριξη σε κάθε συμμετέχοντα με βάση τα ενδιαφέροντα και τις δεξιότητές του.
- Το πρόγραμμα "Mãe Querida" (Αγαπημένη μητέρα) παρέχει στις έφηβες μητέρες εκπαίδευση σε θέματα γονικής μέριμνας, συμβουλευτικές υπηρεσίες και ομάδες υποστήριξης. Το πρόγραμμα προσφέρει επίσης επαγγελματική κατάρτιση και υπηρεσίες τοποθέτησης σε θέσεις εργασίας. Το πρόγραμμα έχει επιτύχει να βοηθήσει τις έφηβες μητέρες να βελτιώσουν τις γονεϊκές τους δεξιότητες, να επιτύχουν οικονομική σταθερότητα και να οικοδομήσουν υποστηρικτικές σχέσεις με άλλες μητέρες. Γυναίκες κοινωνικοί λειτουργοί και εκπαιδευτικοί ηγούνται του προγράμματος με αρμοδιότητες

στη συμβουλευτική, την εκπαίδευση γονέων, την επαγγελματική κατάρτιση και την τοποθέτηση σε θέσεις εργασίας.

Μέσω της ανάλυσης των αναγκών, κατέστη προφανές ότι υπάρχει ανάγκη για περαιτέρω στήριξη των νέων μητέρων όσον αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση, ώστε να αυξηθεί η αυτάρκεια και οι προοπτικές απασχόλησής τους. Η ανάλυση αναγκών κατέδειξε επίσης τη σημασία της αντιμετώπισης των συστημικών εμποδίων και της εμπλοκής των νέων μητέρων ως ενεργών συμμετεχόντων στο σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου.

Το ζήτημα της πολιτισμικής και γλωσσικής ποικιλομορφίας: Η Πορτογαλία είναι μια πολυποίκιλη χώρα, με διαφορετικές κουλτούρες και γλώσσες που εκπροσωπούνται. Ένα έργο για τη στήριξη των νέων μητέρων θα πρέπει να είναι περιεκτικό και ευαίσθητο σε αυτές τις διαφορές, διασφαλίζοντας ότι όλες οι νέες μητέρες έχουν πρόσβαση σε πόρους και στήριξη, ανεξάρτητα από το πολιτιστικό ή γλωσσικό τους υπόβαθρο.

ΚΥΠΡΟΣ

Σύμφωνα με στοιχεία της Κυπριακής Στατιστικής Υπηρεσίας (CYSTAT), η μέση ηλικία της μητέρας κατά τη γέννηση του πρώτου της παιδιού ήταν 29,6 έτη, πράγμα που σημαίνει ότι οι περισσότερες μητέρες στην Κύπρο δεν ανήκουν στην κατηγορία 14-25 ετών. Ο συνολικός αριθμός των γεννήσεων σε ηλικία 15-19 ετών παρουσιάζει διακυμάνσεις, ενώ οι γεννήσεις εκτός γάμου έχουν αυξηθεί. Το 2019 υπήρξαν συνολικά 165 γεννήσεις και μόνο 58 ήταν από παντρεμένες γυναίκες, αυτό σημαίνει ότι 107 γεννήσεις ήταν από ανύπαντρες μητέρες. Φυσικά, αυτό είναι μια μεγάλη υπόθεση, καθώς το ότι δεν αναγνωρίζεται ως παντρεμένη από τη χώρα δεν σημαίνει απαραίτητα ότι η γυναίκα είναι ανύπαντρη και ότι δεν υπάρχει πατέρας στην εικόνα. Σημαίνει απλώς ότι δεν υπάρχει κρατική καταγραφή του γάμου. Τουλάχιστον, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι αυτές ήταν οι συνολικές γεννήσεις εντός του ηλικιακού εύρους 15 - 19 ετών το 2019. Εντός των ηλικιών 20 - 24, υπήρξαν 894 γεννήσεις, από τις οποίες η χώρα αναγνώρισε 428 ως ανύπαντρες μητέρες. Και οι δύο ηλικιακές ομάδες μαζί αποτελούν περίπου το 9% των συνολικών γεννήσεων στη χώρα κατά το έτος αυτό. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι η Κύπρος έχει μία από τις υψηλότερες αναλογίες αιτήσεων ασύλου προς κατοίκους στην ΕΕ. Το γεγονός αυτό εγείρει επίσης το ερώτημα αν υπάρχουν νεαρές μητέρες μεταξύ αυτών των αιτούντων άσυλο. Ωστόσο, ήταν αδύνατο να βρεθούν στοιχεία σχετικά με αυτό.

Όσον αφορά την εγκατάλειψη του σχολείου, δεν υπάρχουν αξιόπιστα στοιχεία που να διαχωρίζουν την εγκυμοσύνη ως λόγο εγκατάλειψης του σχολείου. Ωστόσο, πρόκειται για τα πιο γενικά στοιχεία που αναφέρουν ότι το ποσοστό εγκατάλειψης της φοίτησης των γυναικών είναι περίπου 10% ή λιγότερο. Ωστόσο, δεν υπάρχουν πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με αυτές τις γυναίκες ή τον λόγο για τον οποίο εγκατέλειψαν το σχολείο. Στην CYSTAT, υπάρχουν στοιχεία για τις γυναίκες που είναι εγγεγραμμένες ως άνεργες. Ωστόσο, πρόκειται μόνο για τις γυναίκες που είναι εγγεγραμμένες στην κυβέρνηση, γεγονός που αποτελεί μόνο μια μερική εικόνα της κατάστασης στην Κύπρο. Το 2022 υπήρχαν 23 γυναίκες κάτω των 20 ετών εγγεγραμμένες ως άνεργες και 314 γυναίκες μεταξύ 20 και 24 ετών.

Η πρόωρη τεκνοποίηση ή η εγκυμοσύνη και ο τοκετός κατά τη διάρκεια της εφηβείας, μπορεί να εκτροχιάσει την κατά τα άλλα υγιή ανάπτυξη των κοριτσιών στην ενήλικη ζωή και να επηρεάσει αρνητικά την εκπαίδευση, τα μέσα διαβίωσης και την υγεία τους. Τα έγκυα κορίτσια πιέζονται ή αναγκάζονται να εγκαταλείψουν το σχολείο, επηρεάζοντας τις εκπαιδευτικές και εργασιακές τους προοπτικές και ευκαιρίες. Η πρόωρη εγκυμοσύνη και η τεκνοποίηση μπορεί επίσης να έχει κοινωνικές συνέπειες για τα κορίτσια, όπως μειωμένη θέση στο σπίτι και την κοινότητα, στιγματισμό, απόρριψη και βία από μέλη της οικογένειας, συνομηλίκους και συντρόφους, καθώς και πρόωρο και αναγκαστικό γάμο. Επιπλέον, οι έγκυες έφηβες συχνά αναπτύσσουν χαμηλή αυτοεκτίμηση και αντιμετωπίζουν επιβλαβή παραδοσιακή και πολιτισμική βία, όπως οι αναγκαστικοί γάμοι, οι οποίοι δεν αναγνωρίζονται ως βία λόγω φύλου στο κυπριακό πλαίσιο, καθιστώντας σχεδόν αδύνατη τη μέτρησή τους από τους ερευνητές.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι οι ανύπαντρες μητέρες φαίνεται να υποφέρουν περισσότερο, είτε οικονομικά είτε λόγω των συγχυτικών λόγων που αναφέρθηκαν παραπάνω, οι οποίοι περιορίζουν τις δυνατότητες απασχόλησής τους και δεν τους επιτρέπουν να γίνουν

οικονομικά ανεξάρτητες. Τέλος, παρά τις πολλές προσπάθειες διαφόρων οργανώσεων για την αντιμετώπιση των διακρίσεων και των ανισοτήτων λόγω φύλου στην Κύπρο, εξακολουθούν να υπάρχουν σημάδια σεξισμού και αποκλεισμού.

Οι έφηβες μητέρες δεν αναφέρονται σχεδόν ποτέ, εκτός αν η συζήτηση αφορά την αποφυγή της εφηβικής εγκυμοσύνης, τη διδασκαλία της σεξουαλικής αγωγής ή τη συζήτηση για τις αμβλώσεις και τις ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες. Έτσι, παρόλο που φαίνεται να υπάρχουν πολλά προγράμματα που μπορούν πιθανότατα να ωφελήσουν τις έφηβες ή τις νεαρές μητέρες, τα προγράμματα αυτά συχνά απευθύνονται σε μητέρες ή νέες οικογένειες. Τέτοιες οργανώσεις περιλαμβάνουν:

- Η Caritas Cyprus είναι μια οργάνωση της οποίας η αποστολή "είναι να εργαστεί για έναν καλύτερο κόσμο για τους ανθρώπους που ζουν σε συνθήκες φτώχειας, τους καταπιεσμένους και τους ευάλωτους. Εμπνεόμενοι από τις χριστιανικές αξίες, εργαζόμαστε με όλους όσους βρίσκονται στο περιθώριο, ανεξάρτητα από φυλή ή θρησκεία.
- Το Mediterranean Institute of Gender Studies, μια ΜΚΟ που εργάζεται ενεργά για την ισότητα των φύλων στην Κύπρο, και η ομάδα της φαίνεται να διοικείται αποκλειστικά από γυναίκες.
- Ο Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού (CFPA) είναι μια οργάνωση που επικεντρώνεται στη Σεξουαλική Αναπαραγωγική Υγεία και τα Δικαιώματα (SRHR) στην Κύπρο. Η ολοκληρωμένη σεξουαλική εκπαίδευση και η συνηγορία είναι οι κύριες προτεραιότητες της οργάνωσης. Η CFPA σχεδιάζει, υλοποιεί και αξιολογεί προγράμματα σεξουαλικής εκπαίδευσης που απευθύνονται σε παιδιά και νέους, επαγγελματίες και γονείς.
- Εθνική Κίνηση για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, η οποία υπάγεται στη δικαιοδοσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης και οι κύριοι στόχοι της είναι
 - η εξάλειψη των διακρίσεων και η καθιέρωση της ισότητας σε όλους τους τομείς του δικαίου
 - η αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στη δημόσια και πολιτική ζωή και, γενικότερα, σε θέσεις λήψης αποφάσεων
 - η διαφώτιση των γυναικών σχετικά με τα δικαιώματά τους και η ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου για την ισότητα.
 - πρόληψη και καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών και ενδυνάμωση και ενίσχυση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό.

Υπάρχουν μερικές πολιτικές που δεν αναφέρονται ειδικά στις νεαρές μητέρες. Υπάρχει μια πολιτική που έχει ως στόχο να βοηθήσει τους νέους να συνεχίσουν το σχολείο ή την επαγγελματική τους κατάρτιση και να τους βοηθήσει είτε να παραμείνουν στο σχολείο είτε να συνεχίσουν να βελτιώνουν τις ικανότητές τους για την εργασία τους. Ωστόσο, δεν γίνεται καμία αναφορά στις έφηβες μητέρες. Υπάρχει ένα κυβερνητικό σχέδιο με την ονομασία "Thalia" που εκτείνεται από το 2021 έως το 2027, σκοπός του οποίου είναι η αύξηση της συμμετοχής των

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

ενηλίκων στη δια βίου μάθηση μέσω της βελτίωσης της ποιότητας της εκπαίδευσης ενηλίκων, της θέσπισης κινήτρων για τη συμμετοχή και της εξάλειψης των εμποδίων, της βελτίωσης της προβολής και της ευαισθητοποίησης και της ανάπτυξης προγραμμάτων για μάθηση που δεν σχετίζεται με την εργασία. Δεν γίνεται καμία αναφορά στις νεαρές μητέρες, αλλά δεν υπάρχει κανένας λόγος να μην μπορεί να εφαρμοστεί αυτό και σε αυτές. Οι νεαρές μητέρες στην Κύπρο βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε ανεπίσημα περιβάλλοντα, όπως οι παππούδες και οι γιαγιάδες ή ιδιωτικά ιδρύματα, ειδικά για παιδιά κάτω των τεσσάρων ετών. Το προαναφερθέν σχέδιο "Θάλεια" στοχεύει επίσης στην αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος με την παροχή οικονομικά προσιτής εκπαίδευσης και φροντίδας στην πρώιμη παιδική ηλικία, το οποίο βρίσκεται ακόμη υπό ανάπτυξη.

Η χρηματοδότηση που βρέθηκε προέρχεται αποκλειστικά από την κυβέρνηση προς τις μητέρες και ο κατάλογος περιλαμβάνει:

- Ένα επίδομα μητρότητας είναι διαθέσιμο σε όλες τις μητέρες, εφόσον η ίδια ή ο σύζυγός της είναι εγγεγραμμένοι ως εργαζόμενοι στην Κύπρο και σε μια θέση εργασίας για περισσότερο από έξι μήνες.
- Υπάρχει ειδικό επίδομα μητρότητας για τις ανύπαντρες μητέρες.
- Υπάρχει επίσης επίδομα τέκνων και επίδομα μονογονεϊκής οικογένειας.
- Και το πρόγραμμα "Προίκα του μωρού" έχει στηρίξει περισσότερες από χίλιες οικογένειες σε κίνδυνο φτώχειας στην Κύπρο από τον Φεβρουάριο του 2018. Δυστυχώς, η χρηματοδότηση αυτή θα λήξει τον Δεκέμβριο του 2023. Το πρόγραμμα "Baby's Dowry" στοχεύει στη μείωση της υλικής στέρησης και στην αντιμετώπιση του κινδύνου κοινωνικού αποκλεισμού με τη δωρεάν παροχή βασικών καταναλωτικών αγαθών (είδη βρεφικής φροντίδας, κλινοσκεπάσματα, πάνες) και βρεφικού εξοπλισμού (ένα καροτσάκι, μια κούνια, μια καρέκλα μωρού). Οι οικογένειες μπορούν επίσης να επωφεληθούν από ένα μικρό μηνιαίο επίδομα και τους προσφέρεται καθοδήγηση και συναντήσεις δικτύωσης με τις κοινωνικές υπηρεσίες. Και πάλι, η διατύπωση είναι οικογένειες που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας. Ωστόσο, δεν υπάρχει κανένας λόγος το έργο αυτό να αποκλείει τις ανύπαντρες μητέρες που αντιμετωπίζουν τις ίδιες δυσκολίες.

Οι περισσότερες πολιτικές δεν εστιάζουν στην επανένταξη των νέων μητέρων. Οι περισσότερες φαίνεται να ενδιαφέρονται περισσότερο για τα επιδόματα που λαμβάνουν κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, για το πόσο καιρό οι μητέρες μπορούν να παραμείνουν σε άδεια μητρότητας και για το ποιες διευκολύνσεις μπορούν να παρέχουν στις νέες μητέρες κατά τη διάρκεια της εργασίας τους. Δεν βρέθηκε καμία πολιτική που να εστιάζει ρητά στην επανένταξη των μητέρων στο εργατικό δυναμικό- αντίθετα, εστιάζουν στο να μην απομακρύνονται από την εργασία τους όταν είναι έγκυες.

Ένα εκπληκτικά ενδιαφέρον έργο που αποκαλύφθηκε κατά τη διάρκεια αυτής της αναζήτησης είναι η εφαρμογή Baby Buddy, η οποία ήταν επίσης μέρος ενός έργου Erasmus+. Η διαδικτυακή εφαρμογή Baby Buddy Cyprus είναι ένα υψηλής ποιότητας διαδικτυακό μαθησιακό περιβάλλον βασισμένο σε κατευθυντήριες γραμμές, ερευνητικά στοιχεία και βέλτιστες πρακτικές,

το οποίο καλύπτει το ταξίδι από την πρώιμη εγκυμοσύνη έως τη γέννηση και τους πρώτους έξι μήνες της ζωής του παιδιού.

Το στίγμα του να είσαι νεαρή μητέρα είναι υπαρκτό. Ωστόσο, είναι ένα σπάνιο φαινόμενο στην Κύπρο σήμερα και το πιο σημαντικό ζήτημα, από κοινωνικής άποψης, είναι αν η μητέρα έχει παιδί εκτός γάμου. Δεν υπάρχει κανένα ενδιαφέρον να επικεντρωθούμε στις ανύπαντρες μητέρες, να βοηθήσουμε τις γυναίκες να γίνουν μητέρες διατηρώντας παράλληλα την καριέρα τους ή να τους δώσουμε τη δυνατότητα να επιστρέψουν στην εργασία τους μετά τον τοκετό. Ο κοινωνικά αποδεκτός κανόνας είναι η μητέρα να βάζει την οικογένεια πάνω απ' όλα και να γίνεται νοικοκυρά. Υπάρχει ανάγκη για καλύτερη επικοινωνία των υπηρεσιών και των βοηθημάτων προς τις μητέρες γενικά και για να δοθεί η δυνατότητα στις γυναίκες όλων των ηλικιών να συνεχίσουν την καριέρα τους ή την εκπαίδευσή τους, αν το επιθυμούν, ακόμη και κατά τη διάρκεια ή μετά την εγκυμοσύνη τους. Θα ήταν επίσης καλό να εξεταστεί το ενδεχόμενο να εξομαλυνθεί η άποψη ότι μια γυναίκα εργάζεται ενώ φροντίζει το παιδί της. Μια διάσημη παροιμία λέει: "Χρειάζεται ένα χωριό για να μεγαλώσεις ένα παιδί", και η παροχή του χώρου όπου μπορεί να συγκεντρωθεί μια τέτοια κοινότητα είναι απαραίτητη.

Κοινά σημεία και συμπεράσματα

Διαβάζοντας την έρευνα για κάθε χώρα και προσπαθώντας να τα συγκεντρώσουμε όλα μαζί, ξεχωρίζουν γρήγορα κάποια κοινά σημεία και προσφέρουν ίσως κατευθύνσεις που αξίζει είτε να διερευνηθούν περαιτέρω, είτε να τα κρατήσουμε στο μυαλό μας καθώς το έργο προχωράει στην ανάπτυξή του.

Αυτά τα κοινά σημεία περιλαμβάνουν:

Η ανάγκη να ληφθεί υπόψη η ποικιλία των προφίλ που πιθανόν να ενσωματώνουν αυτή την υποστήριξη που θα σχεδιάσει το WHOW. Όχι μόνο από οργανωτική ή πολιτιστική και γλωσσική άποψη, αλλά και από άποψη ψηφιακής προσβασιμότητας, επιπέδου εκπαίδευσης και κινητικότητας των νέων μητέρων που θα ενσωματώσουν το έργο και οι οποίες θα έχουν ενδεχομένως (πολύ) διαφορετικές επαγγελματικές και προσωπικές καταστάσεις. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να τους προσφερθούν εργαλεία που θα μπορούν να προσαρμοστούν στις ανάγκες τους και να είναι προσβάσιμα στην πλειοψηφία τους.

Η σημασία της προώθησης της αίσθησης της κοινότητας. Η κοινωνική απομόνωση και το στίγμα μπορεί να αποτελέσουν σημαντικές προκλήσεις για τις νέες μητέρες. Ένα σχέδιο για τη στήριξη της κατάρτισης και της απασχόλησης των νέων μητέρων θα πρέπει να στοχεύει στην ενίσχυση της αίσθησης της κοινότητας και του ανήκειν. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω ομάδων υποστήριξης, καθοδήγησης από ομοτίμους και ευκαιριών δικτύωσης. Η οικοδόμηση της αίσθησης της κοινότητας μπορεί να βοηθήσει τις νέες μητέρες να αισθάνονται ενδυναμωμένες, συνδεδεμένες και να έχουν κίνητρα για την επίτευξη των στόχων τους.

Η αναγκαιότητα της εμπλοκής των νέων μητέρων ως ενεργών συμμετεχόντων. Για την ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού έργου, είναι σημαντικό να εμπλέκονται οι νεαρές μητέρες ως ενεργές συμμετέχουσες στο σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω συμμετοχικών προσεγγίσεων που εμπλέκουν τις νεαρές μητέρες στη λήψη αποφάσεων, στη συνδιαμόρφωση των δραστηριοτήτων και στην αξιολόγηση των αποτελεσμάτων. Η εμπλοκή των νεαρών μητέρων ως ενεργών συμμετεχόντων μπορεί επίσης να βοηθήσει να διασφαλιστεί ότι το έργο ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τους στόχους τους. Η εξειδίκευση είναι αυτό που φαίνεται να λείπει από πολλές από τις άλλες μορφές υποστήριξης που υπάρχουν για τις νεαρές μητέρες, και αυτό πρέπει να αντιμετωπιστεί.

Η επιτακτική ανάγκη αντιμετώπισης των συστημικών εμποδίων. Ενώ υπάρχουν αρκετά προγράμματα και πρωτοβουλίες για τη στήριξη των νέων μητέρων σε όλη την Ευρώπη, εξακολουθούν να υπάρχουν συστημικά εμπόδια που τις εμποδίζουν να έχουν πρόσβαση σε ευκαιρίες εκπαίδευσης και απασχόλησης. Τα εμπόδια αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν διακρίσεις, έλλειψη οικονομικά προσιτής παιδικής φροντίδας και ανεπαρκή συστήματα υποστήριξης. Ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για τη στήριξη των νέων μητέρων θα πρέπει να αντιμετωπίσει αυτά τα συστημικά εμπόδια και να υποστηρίξει αλλαγές πολιτικής για την προώθηση της ένταξης στην εκπαίδευση και την εργασία.

Συμπερασματικά, παρά τις πολλές αποχρώσεις και διαφορές που εντοπίζονται από χώρα σε χώρα, τα κύρια ζητήματα φαίνεται να παραμένουν αναλλοίωτα και να επαναλαμβάνονται ξανά και ξανά. Ένα έργο που βοηθά τις νεαρές μητέρες να αντιμετωπίσουν αυτά τα ζητήματα που είναι κοινά σε όλες τις χώρες θα τους προσφέρει ένα ισχυρό σημείο εκκίνησης για να πάρουν τον έλεγχο της ζωής τους και να τους δώσει την ελευθερία να παρέχουν στις οικογένειές τους και στον εαυτό τους, ενώ παράλληλα θα τους επιτρέψει να λάβουν υποστήριξη από την κοινότητά τους και θα τους δώσει τη δυνατότητα να φροντίσουν και τον εαυτό τους, οικοδομώντας ένα καλύτερο μέλλον για όλους.